FI

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 16.12.2008
SEK(2008) 3048

KOMISSION YKSIKÖIDEN VALMISTELUASIAKIRJA

Oheisasiakirja

KOMISSION TIEDONANTOON EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE SEKÄ ALUEIDEN KOMITEALLE

Ajantasaiset strategiset puitteet eurooppalaiselle koulutusyhteistyölle

Tiivistelmä vaikutusten arvioinnista

{KOM(2008) 865 lopullinen}
{SEK(2008) 3047}

KOMISSION YKSIKÖIDEN VALMISTELUASIAKIRJA

AJANTASAISET STRATEGISET PUITTEET EUROOPPALAISELLE KOULUTUSYHTEISTYÖLLE – TIIVISTELMÄ VAIKUTUSTEN ARVIOINNISTA

Tämä vaikutustenarviointi liittyy komission tiedonantoon eurooppalaisen koulutusyhteistyön ajantasaisista strategisista puitteista. Tällaista ehdotusta oli pyytänyt komissiolta koulutusneuvosto, ja maaliskuussa 2008 kokoontunut Eurooppa-neuvosto vahvisti pyynnön.

Koulutus on olennainen osa Lissabonin strategiaa, ja alalla sovellettava avoin koordinointimenetelmä (Koulutus 2010 -työohjelma) on tuottanut konkreettisia tuloksia. Se on lisännyt maiden osallistumista Euroopan tason yhteistyöhön ja niiden siitä saamaa hyötyä sekä raivannut esteitä kansalaisten liikkuvuuden ja elinikäisen oppimisen tieltä. Olemassa on kuitenkin edelleen merkittäviä haasteita ja heikkouksia kansallisissa järjestelmissä, kuten työohjelman täytäntöönpanon edistymistä koskevassa neuvoston ja komission yhteisessä raportissa 2008[1] kuvataan. Nykyisen avoimen koordinointimenetelmän yhteydessä sovittujen viiden vertailuarvon saavuttamisessa ei myöskään ole edistytty tarpeeksi. Nämä tulokset sekä jäsenvaltioilta ja Euroopan tason sidosryhmiltä saatu palaute, jota ne antoivat tämän vaikutustenarvioinnin yhteydessä järjestetyissä kuulemisissa, osoittavat, että kansallisen tason toteutusta ja koordinointimenetelmän vaikutuksia on parannettava. Sitä varten on painotettava voimakkaammin välittömiä painopisteitä, vahvistettava poliittista sitoutumista asiaan, parannettava toiminnan näkyvyyttä ja sidosryhmien osallistumista sekä tehostettava keskinäistä oppimista ja elinikäiseen oppimiseen liittyvää koordinointia koulutuksen eri osa-alueilla.

Koulutusjärjestelmiin kohdistuvista yleisistä tulevaisuudenhaasteista on todettava, että Lissabonin strategiassa esiin nostetut osaamistalouteen, väestörakenteen muutokseen ja globalisaatioon liittyvät haasteet ovat edelleen olemassa. Maahanmuuton ja toiminnan kestäväpohjaisuuden kaltaiset kysymykset ovat tulleet lisäksi näkyvämmin esiin. On olemassa vakava vaara, etteivät ammattitaitoisen työvoiman kysyntä ja tarjonta kohtaa. Hyvin koulutetuista työntekijöistä voi tulla pulaa, eikä vähän koulutettujen taitotaso välttämättä vastaa tarvetta. Siksi on välttämätöntä parantaa koko työvoiman – ja niiden, jotka ovat vaarassa syrjäytyä – taitotasoa. Taloutta koskevat tiedot vahvistavat, että koulutusinvestoinnit tuovat huomattavaa hyötyä taloudelle, yhteiskunnalle ja yksittäiselle ihmiselle. Se näkyy työllistettävyydessä, osaamisessa ja innovoinnissa, sosiaalisessa osallisuudessa ja kansalaisuudessa ja myös rikosten vähenemisessä ja terveyden paranemisessa.

Eri maiden, työmarkkinaosapuolten ja intressitahojen näkemyksiä koulutusalan nykyisen avoimen koordinointimenetelmän tuloksista kartoitettiin laajassa kuulemismenettelyssä, jonka perusteella tuloksia pidetään pääosin myönteisinä. Koordinointimenetelmän yleiset haasteet ja tavoitteet ovat edelleen perusteltuja. Eri maat kuitenkin suosittelivat työskentelymenetelmien mukauttamista niiden kohdentamisen terävöittämiseksi ja niiden tehokkuuden lisäämiseksi.

Edellä esitettyjen haasteiden perusteella määriteltiin koulutusalan eurooppalaisen yhteistyön ajantasaistetuille strategisille puitteille kolme tavoitetta: parannetaan yleistä taitotasoa (pitkä aikaväli), tuetaan jäsenmaita niiden koulutusuudistuksissa (keskipitkä aikaväli) sekä parannetaan avoimen koordinointimenetelmän tehokkuutta ja vaikuttavuutta puuttumalla

---

[1] Koulutus 2010 -työohjelman täytäntöönpanon edistymistä koskeva neuvoston ja komission yhteinen raportti vuonna 2008 – *Tietoa, luovuutta ja innovointia elinikäisen oppimisen ansiosta*, helmikuu 2008 (EUVL C 86, 5.4.2008, s. 1).

tiettyihin osatekijöihin (lyhyt aikaväli). Viimeksi mainitun osalta parannetaan painotuksia, poliittista sitoutumista ja näkyvyyttä, sidosryhmien osallistumista, vertaisoppimista sekä koordinointia koulutuksen eri sektoreilla.

Tarkasteltavaksi otettiin neljä toimintavaihtoehtoa: i) jatketaan toimintaa Lissabon strategian pohjalta ilman erityistä koulutusalan avointa koordinointimenetelmää, ii) jatketaan toimintaa nykyisellään (nykymuotoisen Koulutus 2010 -työohjelman puitteissa), iii) laaditaan ajantasaistetut strategiset toimintapuitteet tai iv) laajennetaan ja syvennetään avointa koordinointimenetelmää. Kukin vaihtoehto edellyttää jäsenmailta erityyppistä sitoutumista ja erilaista panostusta vaativaa yhteistyötä, mutta ne kaikki ovat toissijaisuusperiaatteen mukaisia ja oikeassa suhteessa niihin keskeisiin haasteisiin, joita koulutusalalla on edessään Lissabonin strategian ja uudistetun sosiaalipoliittisen ohjelman laajemmassa asiayhteydessä.

Yhdenkään vaihtoehdon osalta ei ole lainkaan helppoa arvioida, miten avoin koordinointimenetelmä vaikuttaa kansalliseen politiikantekoon ja toimintalinjojen lähentymiseen. Erityisen hankalaa on esittää vankkaa näyttöä siitä, että avoimella koordinointimenetelmän ja kansallisen politiikan määrällisten tulosten välillä olisi syy-yhteys (esim. taitotasojen parantuminen mitattuna edistymisellä vertailuarvoihin nähden). Laadullisesta näkökulmasta taas tähänastiset kokemukset ja kuulemisen tulokset vahvistavat, että jäsenvaltiot ja sidosryhmät katsovat nykyisen avoimen koordinointimenetelmän selvästi edesauttavan kansallisen politiikan kehittämistä, vaikka joiltakin osin on parantamisenkin varaa. Jos avoimen koordinointimenetelmän vaikuttavuutta parannettaisiin joko ajantasaisilla strategisilla toimintapuitteilla tai menetelmää laajentamalla ja syventämällä (vaihtoehto 3 tai 4), voitaisiin siksi erittäin todennäköisesti tehostaa menetelmän kokonaisvaikutuksia kansallisten järjestelmien uudistamiseen, mikä tukisi myös Lissabonin strategiaa ja uudistettua sosiaalipoliittista ohjelmaa.

Vaikka kaikilla vaihtoehdoilla on etunsa, ainoastaan ajantasaisilla strategisilla toimintapuitteilla (vaihtoehto 3) voidaan vaaditulla tavalla vahvistaa avoimen koordinointimenetelmän vaikutuksia kansallisten koulutusjärjestelmien uudistamiseen ja tehdä menetelmästä tehokkaampi väline yhteistyöhön ja politiikan kehittämiseen. Sen myötä politiikan tavoitteet voidaan määritellä niin, että ne sopivat kaikkiin jäsenvaltioiden ja sidosryhmien yksilöimiin haasteisiin, ja samalla vastataan niihin muutospyyntöihin, jotka liittyvät koordinointimenetelmässä käytettäviin työskentelymalleihin. Lisäksi vaihtoehto on toteuttamiskelpoinen.

Avoimen koordinointimenetelmän vaikutuksia kansallisten toimintalinjojen muotoiluun, lähentymiseen ja tuloksiin voidaan seurata ja arvioida jo käytössä olevilla välineillä: joka toinen vuosi laadittavilla edistymistä mittaavilla raporteilla sekä indikaattoreita ja vertailuarvoja käsittelevillä vuotuisilla kertomuksilla. Niitä voitaisiin tehostaa painottamalla temaattisia painopisteitä voimakkaammin yhteisissä raporteissa, ottamalla mukaan maakohtaisia arvioita, parantamalla jäsenvaltioilta saatavaa palautetta koordinointimenetelmän toimivuudesta ja lisäämällä sidosryhmien osallistumista.